

12. 9. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dětské dluhy rok po přijetí zákona č. 192/2021 Sb.

Dne 01.07.2021 nabyl účinnosti zákon č. [192/2021](#) Sb., kterým se měnil zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [293/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. [192/2021](#) Sb.“).

Přijetím tohoto právního předpisu se očekávalo, že v České republice velice razantně ubyde množství mladých dlužníků. Před přijetím tohoto zákona totiž dlužník, kterému vznikl dluh v době, kdy byl nezletilý, po nabytí zletilosti musel splácet dluh, který se často pohyboval nikoliv pouze ve výši desítek tisíc korun, nýbrž jeho celková částka mohla přesáhnout i milion korun [1]. Problémem, který v právním řádu České republiky nastal, bylo, že nezletilý dlužník musel uhradit dluh, včetně různých poplatků na něho navázaných, bez ohledu na dlužníkovu ekonomickou situaci. Stávalo se tedy často, že dluh velice významně převyšoval celkový majetek dlužníka.

Jak již bylo zmíněno výše, jelikož dne 01.07.2021 vešel v účinnost zákon č. [192/2021](#) Sb., který se zabýval problematikou dluhů nezletilých, očekávalo se, že nezletilých dlužníků velice významně ubyde. Za stěžejní lze považovat zejména ustanovení, ve kterém se uvádí, že ke splnění dluhu nezletilého dlužníka může být užit výlučně majetek nezletilého ke dni nabytí plné svéprávnosti nezletilého, včetně majetku, který byl nabyt ve vztahu k majetku, nabytému před nabytím plné svéprávnosti nezletilého. **Očekávání, které se do nové právní úpravy vkládalo, bylo, alespoň za první rok, naplněno. V roce 2021 bylo evidováno již pouze 1.574 nezletilých v exekuci,[2] oproti roku 2020, kdy Exekutorská komora České republiky zaznamenala pokles nezletilých v exekuci o více jak 30 %.**

Když se podíváme do nedávné minulosti, tak v roce 2020 bylo v České republice evidováno celkem 2.284 exekucí proti nezletilým, přičemž nejčastějšími důvody tzv. dětských exekucí byly neuhrazené poplatky za odpad, pokuty za „jízdu na černo“, neuhrazení půjčovného v knihovnách či předlužená dědictví.[3] Po přijetí zákona č. [192/2021](#) Sb., se k výzvám na zastavení nezletilých exekucí připojila dokonce i Exekutorská komora České republiky.[4]

Nicméně zpět k zákonné úpravě, v té bylo dále kromě zmiňované úpravy taktéž ustanovením § 899a odst. 2 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „**občanský zákoník**“), zaručeno, že pokud vznikl nezletilému dítěti dluh jednáním jeho rodiče nebo jednáním dítěte se souhlasem jeho rodiče, bude za daný dluh ručit rodič dítěte. Zároveň bylo zajištěno, že v tomto případě ručitel, nemůže vymáhat po dlužníkovi vyrovnání dluhu, který takovýmto jednáním vznikl a za který rodič dítěte ručil. Velmi výrazně se tak rozšířil praktický význam souhlasu s právním jednáním nezletilého, který je uveden v § 32 občanského zákoníku. Navíc se velice omezila možnost takto vzniklé dluhy vymáhat, což má, a v budoucnu bude mít ještě více, za následek větší míru seberegulace ze stran věřitelů, kteří budou při uzavírání rizikových smluv s nezletilými vyžadovat taktéž souhlas zákonného zástupce nezletilého s daným právním jednáním.

Stejně důležitým, jako je souhlas zákonného zástupce nezletilého, je i jeho výslovný nesouhlas. Pokud

totiž mezi rodiči nezletilého panuje neshoda s jednáním nezletilého dítěte, přičemž jeden z rodičů výslovně vyjádří svůj nesouhlas, bude za právní jednání nezletilého ručit pouze zákonný zástupce, jenž k danému jednání vyslovil svůj souhlas. Dojde tímto k vyvracení domněnky jednání, jenž je zmíněna v § 876 odst. 3 občanského zákoníku.[\[5\]](#)

Ačkoliv by se to na první pohled nemuselo zdát, zmiňované ustanovení cílilo nejenom na nezletilé potenciální dlužníky, nýbrž také na osoby potenciálních věřitelů. Osoby, jenž vstupují do právního vztahu s nezletilými mají díky těmto ustanovením mnohem silnější postavení ve smyslu korigování právního jednání zákonného zástupce nezletilého. Právní úprava totiž nově začala nepřímou vyžadovat, aby potenciální budoucí věřitelé výslovně požadovali souhlas zákonného zástupce s jednáním nezletilého dítěte. Souhlas jako takový totiž nemá toliko vliv na platnost právního jednání, jako spíše na zajištění splnění povinností z něho vyplývajících, včetně sankcí.

Zákonný zástupce navíc bude mít díky § 899a odst. 2 občanského zákoníku větší přehled o právním jednání svého potomka. Lze zcela s jistotou předpokládat, že se rodič nebude chtít dobrovolně vystavit potenciálnímu riziku ručení za dluhy z právního jednání svého potomka. Tímto je ale také zároveň dodržována ze strany zákonných zástupců doktrína jednání a rozhodování v nejlepším zájmu dítěte. Veškeré dluhy, které by totiž dítěti vznikaly na základě platného a účinného právního jednání, by musely být hrazeny výlučně zákonnými zástupci, jež vyslovili ke konkrétnímu právnímu jednání svůj souhlas.

V neposlední řadě je na místě poznamenat, že občanský zákoník novým ustanovením § 899a velice jasně a striktně nejenom ustanovil pravidla pro dlužníky mladší 18 let, zároveň tak stanovil pravidla pro uhrazení dluhu, který jednáním osoby mladší 18 let vznikl.

Vedle toho nezletilý, který je starší 15 let a zároveň mladší 18 let, je povinný splnit peněžitý dluh z majetku, který mu náležel a který nezletilý nabyl před nabytím plné svéprávnosti s výjimkou peněžitých dluhů vzniklých při výdělečné činnosti podle § 33 zákona č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce.[\[6\]](#) Právní úprava tak postupovala podle současného trendu postupného nabývání svéprávnosti, jelikož za dluhy dětí mladších 15 let ručí rodič dítěte, s výjimkou dluhů, které dítě nabude jednáním, ke kterému rodič neudělal výslovný souhlas.

Zákonodárce tak pravděpodobně reagoval na Nález Ústavního soudu, sp. zn. 1778/14, ze dne 15. 2. 2017, ve kterém stojí „*Z těchto mezinárodně-právních závazků pro Českou republiku*[\[7\]](#) vyplývá povinnost zajistit dětem takovou ochranu a péči, která je nezbytná pro blaho. Dle názoru Ústavního soudu se s takovou povinností neslučuje uložení dluhu nezletilému, o jehož existenci se často dozví až při jeho vymáhání po dosažení zletilosti, když již může být takový dluh – byť zpočátku relativně nízký – navýšen o příslušenství a další náklady, které mohou mít rdousivý účinek, a ztěžovat tak jedinci vstup do dospělosti. K tomu lze podotknout, že někteří zahraniční autoři zmiňují narůstající tendenci soudů v Evropě považovat život ničící či zdrcující odpovědnostní nároky za rozporné se zásadami sociální spravedlnosti, solidarity, dobré víry a zneužití práva, jež jsou společné většině členských zemí Evropské unie...“

Mohlo by se tedy zdát, že nová právní úprava je tedy tvrdá a ve svém důsledku velice omezující, co do vzniku dluhů v dětství. Nelze však přehlédnout, že by nebyla vybalancovaná. Pomyslný balanc přináší daleko širší odpovědnost zákonných zástupců za právní jednání, na kterém se podílejí udělením souhlasu nezletilému s konkrétním jednáním nebo za právní jednání, kdy dítě případně zastupovali. Je totiž nutné mít na paměti, že jednotlivá opatření zabraňují taktéž potenciálnímu využívání (někdy dokonce až zneužívání) privilegovaného postavení dítěte k uzavírání smluv, které by materiálně sloužily výlučně zájmům zákonných zástupců.

Na závěr se tak hodí napsat, že právní úprava chránící nezletilé dlužníky byla v České

republike dlouhou dobu opomíjenou a velice problematickou. Citelný byl tento nedostatek zejména, co do vnímání ekonomické situace dlužníků, zejména v okamžiku nabytí zletilosti. Proto se lze domnívat, že pro začátek je velká část nezletilých dlužníků v důsledku přijetí zákona č. [192/2021](#) Sb. uchráněna před „historickými“ způsoby zadlužení.

Mgr. et Mgr. Ondřej Mrázek,
právník

JELÍNEK & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ | ATTORNEYS AT LAW

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

[1] Např. Fakultní nemocnice Plzeň evidovala v roce 2020 více jak 250 nezletilých dlužníků, od kterých exekutor vymáhal celkem 982 tisíc korun, přičemž soudní náklady činily téměř 220 tisíc korun.

[2] ŽÍTEK, Karel. DLUŽNÍKŮ V EXEKUCI JE MÉNĚ, ALE PŘIBYLO LIDÍ S VÍCEČETNÝMI EXEKUCEMI. INSOLVENCE 2008: INSOLVENČNÍ ZÓNA [online]. Insolvenční zóna, 2019 - 2022, 10. 05. 2022 [cit. 2022-08-24]. Dostupné >>> [zde](#).

[3] ŽÍTEK, Karel. DLUŽNÍKŮ V EXEKUCI JE MÉNĚ, ALE PŘIBYLO LIDÍ S VÍCEČETNÝMI EXEKUCEMI. INSOLVENCE 2008: INSOLVENČNÍ ZÓNA [online]. Insolvenční zóna, 2019 - 2022, 10. 05. 2022 [cit. 2022-08-24]. Dostupné z: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/dluzniku-v-exekuci-je-mene-ale-pribylo-lidi-s-vicecetnymi-exekucemi/>

[4] ŽÍTEK, Karel. DLUŽNÍKŮ V EXEKUCI JE MÉNĚ, ALE PŘIBYLO LIDÍ S VÍCEČETNÝMI EXEKUCEMI. INSOLVENCE 2008: INSOLVENČNÍ ZÓNA [online]. Insolvenční zóna, 2019 - 2022,

10. 05. 2022 [cit. 2022-08-24]. Dostupné >>> [zde](#).

[5] Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.

[6] Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 9, sp. zn. 52 C 234/2021-63, ze dne 20. 8. 2021

[7] Závazky uvedené v čl. 24 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)